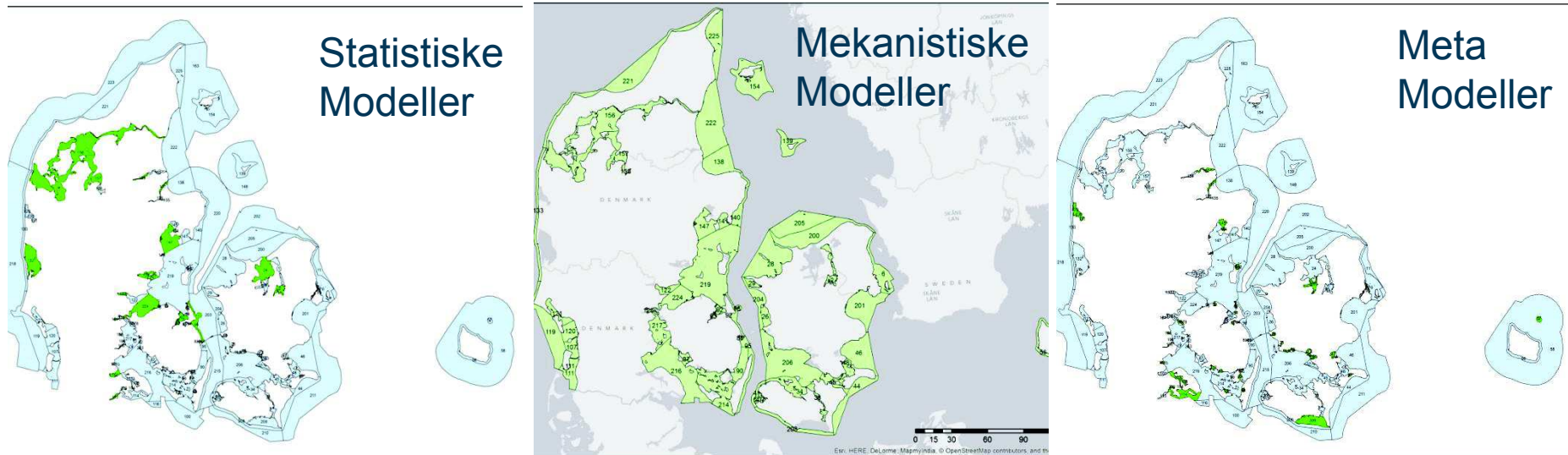

Marint forvaltningsværktøj - marine vandplansmodeller

Karen Timmermann, Stig Markager
Anders Erichsen, Hanne Kaas

Værktøjer

Modellerne

- **Statistiske modeller:**

- Statistisk beskrivelse af sammenhæng mellem marin miljøparameter og ydre/fysiske faktorer (målinger)
- Meget afhængig af målte data
- Kræver lange tidsserier (år-til-år variationer, trends, mm.)
- Målinger benyttes til at validere modellerne

- **Mekanistiske modeller:**

- Matematisk beskrivelse af årsagssammenhænge (differentiale ligninger)
- Målinger indgår indirekte som del af formelapparatet
- Kobler biologisk viden med fysisk viden for et givent område (strømning, fortynding, mixning mm.)
- Beregninger på høj spatial- og temporal opløsning – omregnes til indikatorer og enkeltstående vandområder
- Målinger benyttes til at validere modellerne

Statistiske modeller

DCE

Modellerede Indikatorer

Indikator	Kvalitetsэлеment/ Støtteparameter	Periode
Total kvælstof (TN)	Næringsstof	Jan-Dec
Total fosfor (TP)	Næringsstof	Jan-Dec
Klorofyl a (Chl a)	Fytoplankton	Maj-Sept
Lysdæmpning (Kd)/ ålegræs dybdegrænse	Lys/bundvegetation	Mar-Juni og Juli-Sept

Presfaktorer

Variabel
N-tilførsel
P-tilførsel
Ferskvandstilførsel
Vind stress
Indstråling
Salinitet
Vandsøjlestabilitet
Overfladevandstemperatur

Modelvalidering

- Vurdering af den gennemsnitlige absolutte procentvise afvigelse.
- Vurdering af R²-værdien.
- Vurdering af systematiske afvigelser
- Vurdering af om år-til-år variationer fanges
- Vurdering af antallet af data punkter
- Vurdering af om modellen fanger særlige fænomener

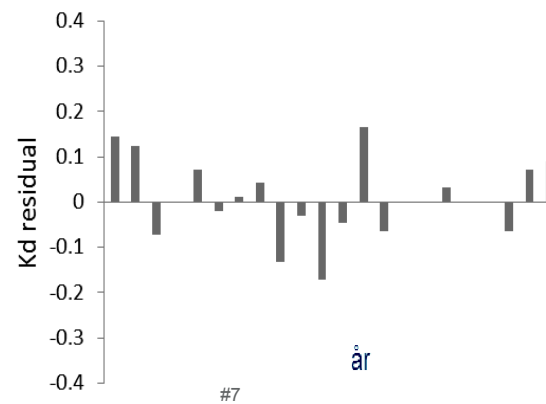
Tidsserie

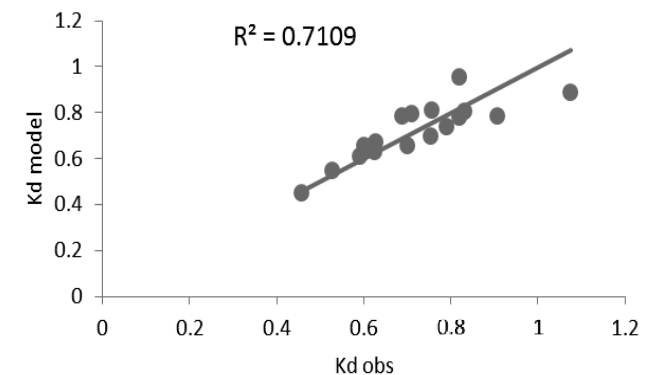
© DHI

3 July, 2015

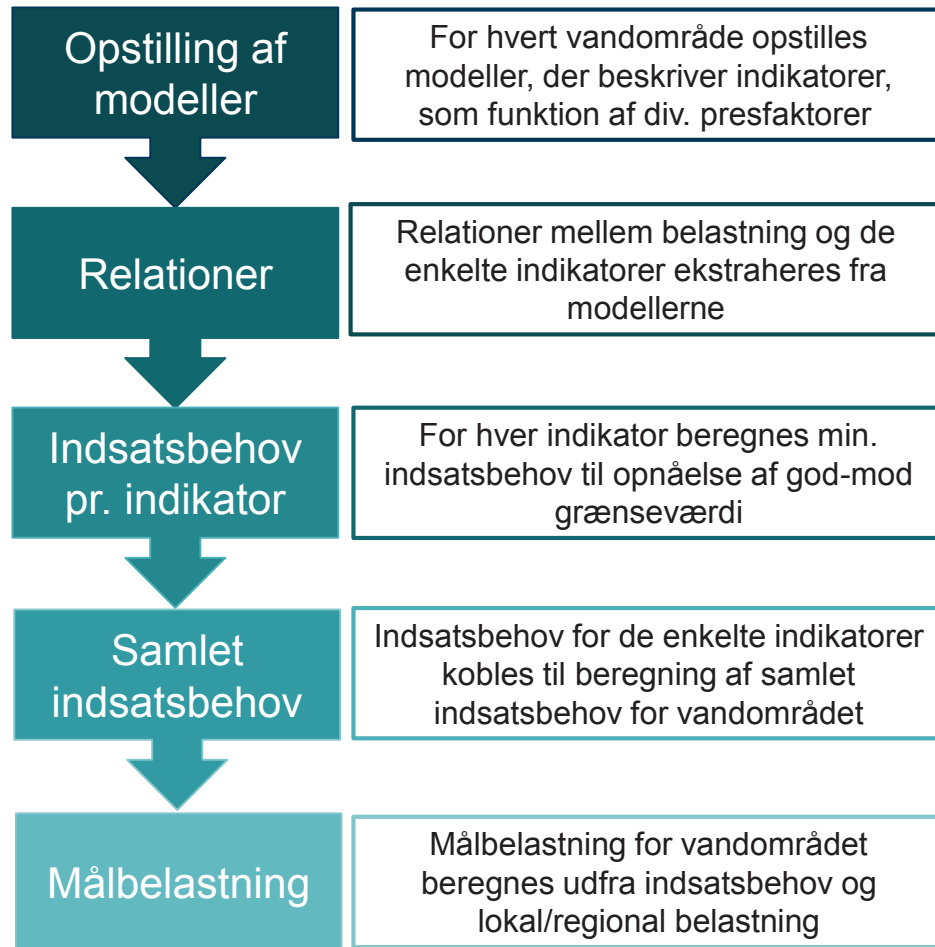
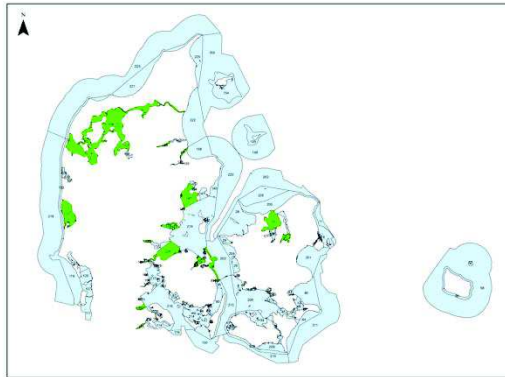
Residualplot

Scatterplot

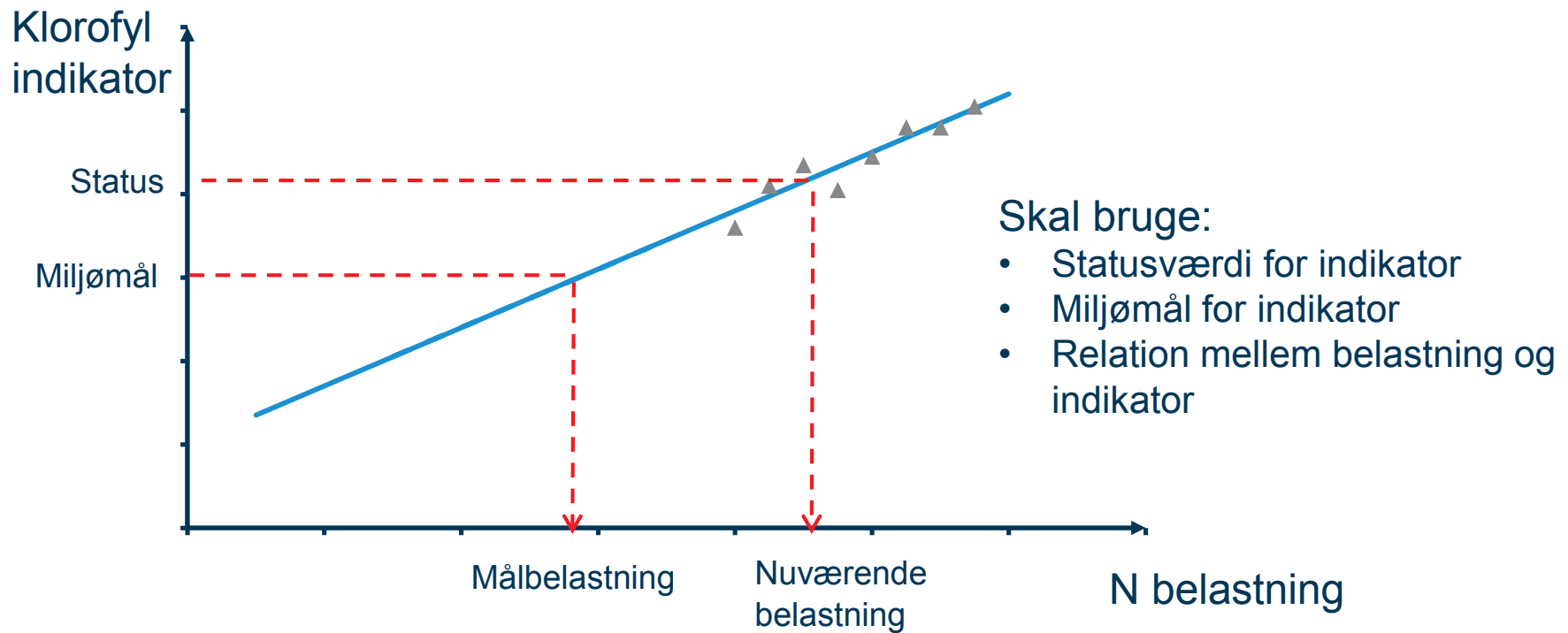

Overordnet metode

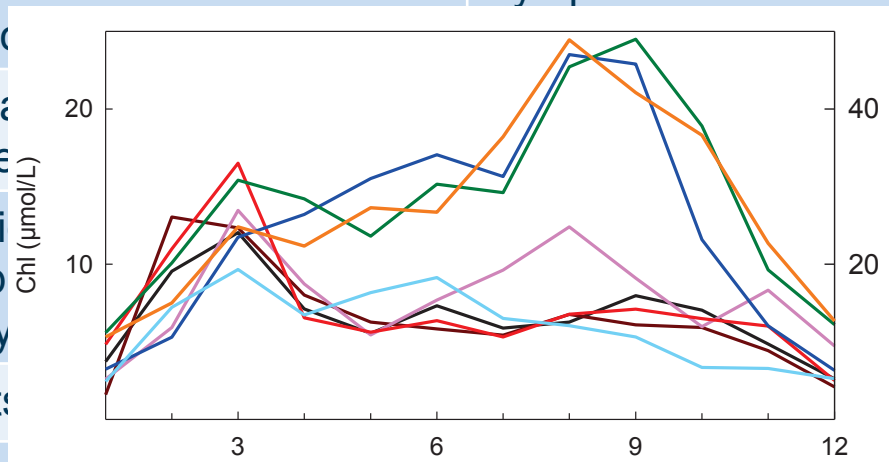
Relationer til beregning af målbelastning/indsatsbehov

Miljøindikatorer brugt i beregningerne

Indikator	Beskrivelse	Kvalitetselement	Model
Klorofyl indikator	Sommer	Fytoplankton	Chl-load model
N-begrænsnings indikator	Daglig		DIN-TN model
Kd indikator	Beholdning		TN-load model
Iltsvindsindikator	Silicium		Kd-load model (kategorisering)
DIP/klorofyl sæson indikator	dybde		TN-load model
	Ilt		TN-load model
	Fornævnede indikatorer	Standardisering, regressionsanalyse	TN-load model
	konc. og års konc. (effekter af iltsvind)		

Kobling af indikatorer til beregning af samlet indsatsbehov

Vand omr.	Indsatsbehov Chl a-indikator	Indsatsbehov N-begr. indikator	Indsatsbehov Kd-indikator	Indsatsbehov Iltsvinds-indikator	Indsatsbehov DIP/chla sæson indikator	Samlet indsatsbehov
A	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Vægtet gennemsnit

Brug af gennemsnits værdi i stedet for max værdi betyder:

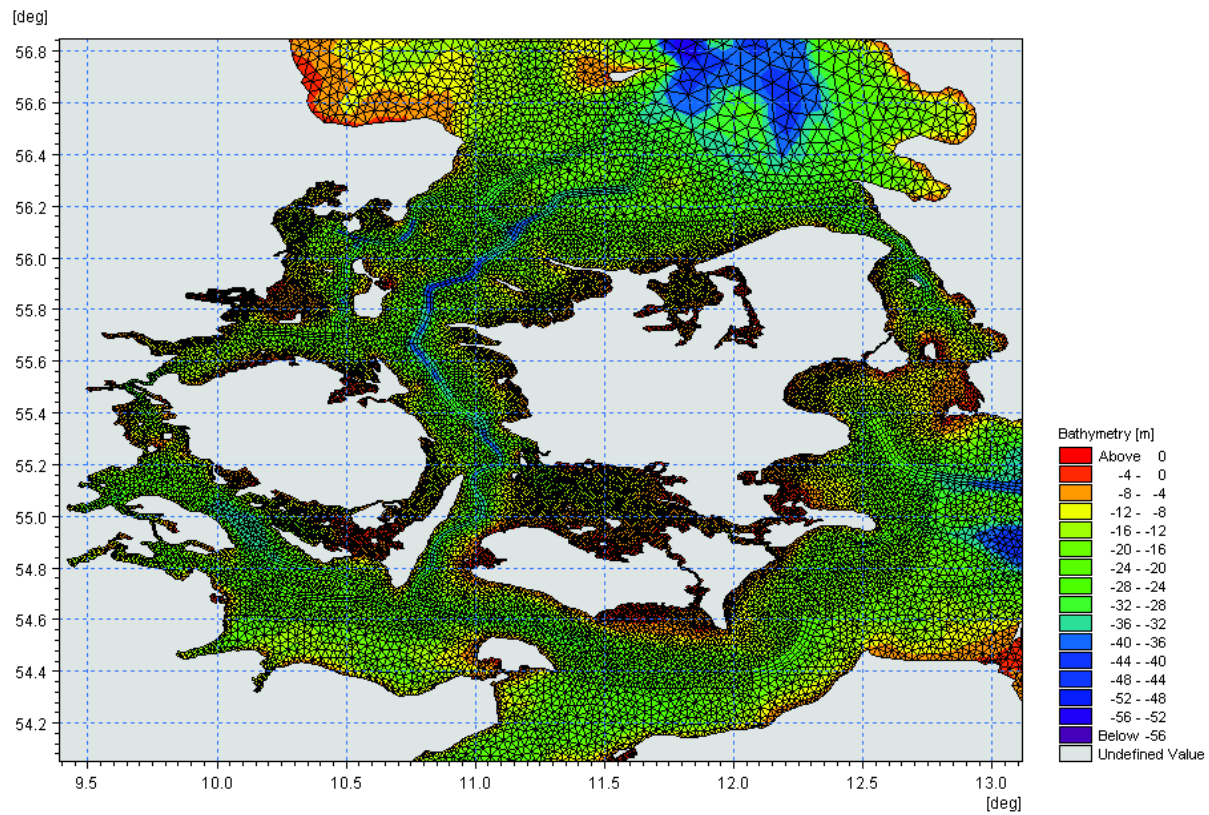
- Usikkerheder reduceres (især usikkerheder på "ekstremværdier")
  - Mere robust – indsatsbehov ikke så følsomt overfor f.eks
    - Valg og antal af indikatorer
    - Usikkerhed på de enkelte indikatorer
  - Stort indsatsbehov hvis mange indikatorer indikerer problem
  - Lille indsatsbehov hvis kun en/få indikatorer indikerer problem
  - Ikke målopfyldelse for alle indikatorer da
    - samlet indsatsbehov $<$ max indsatsbehov
  - Men ofte tættere på "sande" indsatsbehov end hvis indsatsbehov er fastlagt udfra én (fejlbestemt) indikator
-

Mekanistiske Modeller

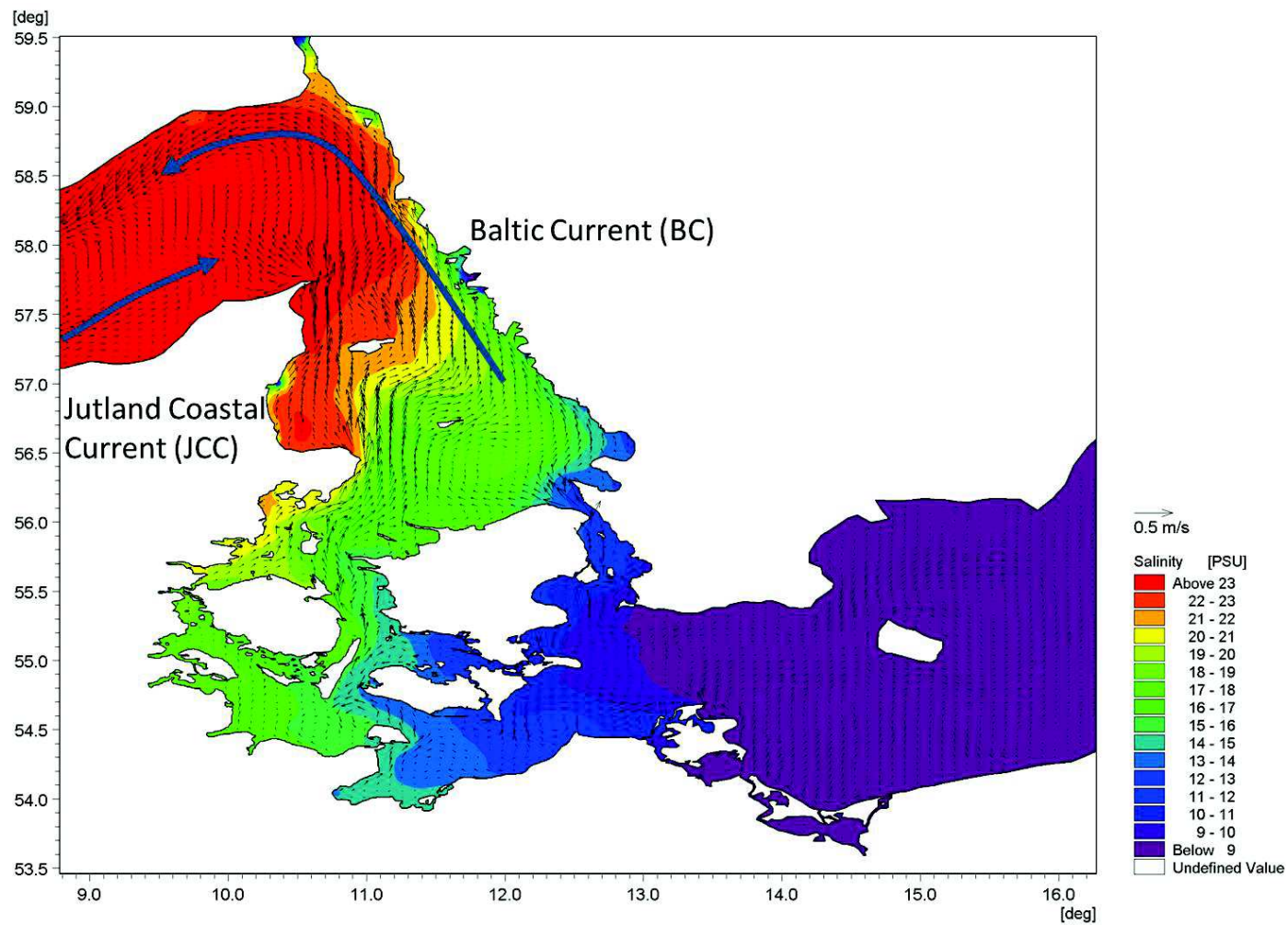
DHI

Mekanistiske modeller

0:00:00 30-12-1899 Time Step 0 of 0.

Hvad indgår i modellerne?

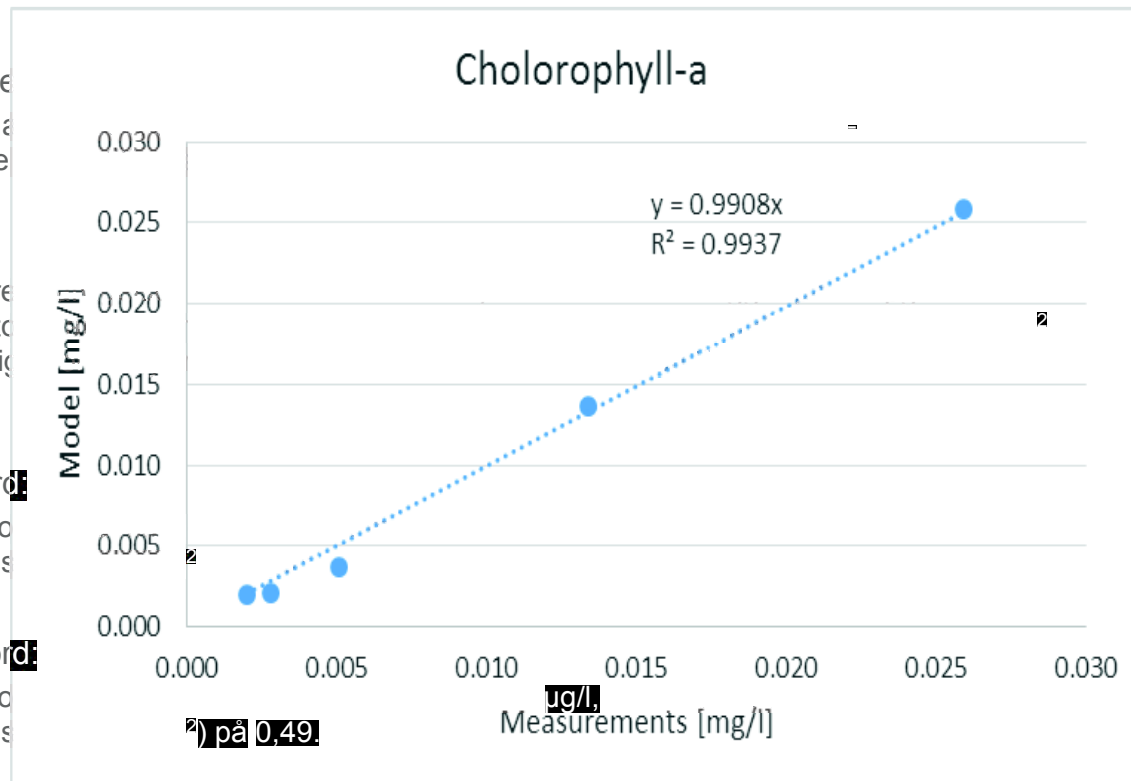
- Estimering af indsats baseres på:
  - Sommer klorofyl-a (maj til september)
  - Kd i vækstsæsonen (marts til september)
- Men modellerne bygger på årsagssammenhæng og erfaringerne fra *Reelgrass*. Dermed inkluderer modellerne meget mere:
  - Sedimentpuljer af N og P, og dermed den interne belastning
  - Makroalger og mikro-bentiske alger
  - Ålegræs og effekterne af ålegræs
  - Ilt og eventuelle effekter af iltsvind (herunder frigivelse af næringsstoffer)
- Så indsatsen baseres på klorofyl-a og Kd, men effekterne fra ovenstående påvirker klorofyl-a og Kd

Klorofyl

- Indre Danske Søer
  - Validering af målingerne
- Limfjorden:
  - Den generelle tendens trods for store lokale forskelligheder ($R^2=0.95$).
- Odense Fjord:
  - Sammenhæng og korrelationsgrad
- Roskilde Fjord:
  - Sammenhæng og korrelationsgrad

Modellen beskriver
grad ($R^2=0.71$).

afvigelse på ~25% til
og gradienten ud gennem
forklaringsgrad på 95%

mindre end 10% og en

mind 10% og en

Lys (som støtteparameter)

- Hvorfor er lys vigtig?
  - Lys er forudsætning for vækst af ålegræs! – der er også andre vigtige vækst- og tabs-faktorer, men uden lys ingen ålegræs
- Kan lys stå alene?
  - Ændringerne i lys påvirkes også af ændringer i ålegræs – feedback!
  - Modellen beskriver feedback mekanismer, og især den umiddelbare ændringen i lys som funktion af ændringer i re-suspension
  - Ændringen i lys kan (med modellen) beskrives på lavt vand, hvor feedback slår igennem
- Validering af lys:
  - I alle modellerne beskrives K_{dPAR} med en afvigelse på maks. 20%

Mekanistiske modeller - Scenarier

Status situation: Beregning af sommer klorofyl-a (maj-september) og sommer Kd værdi (marts til september):

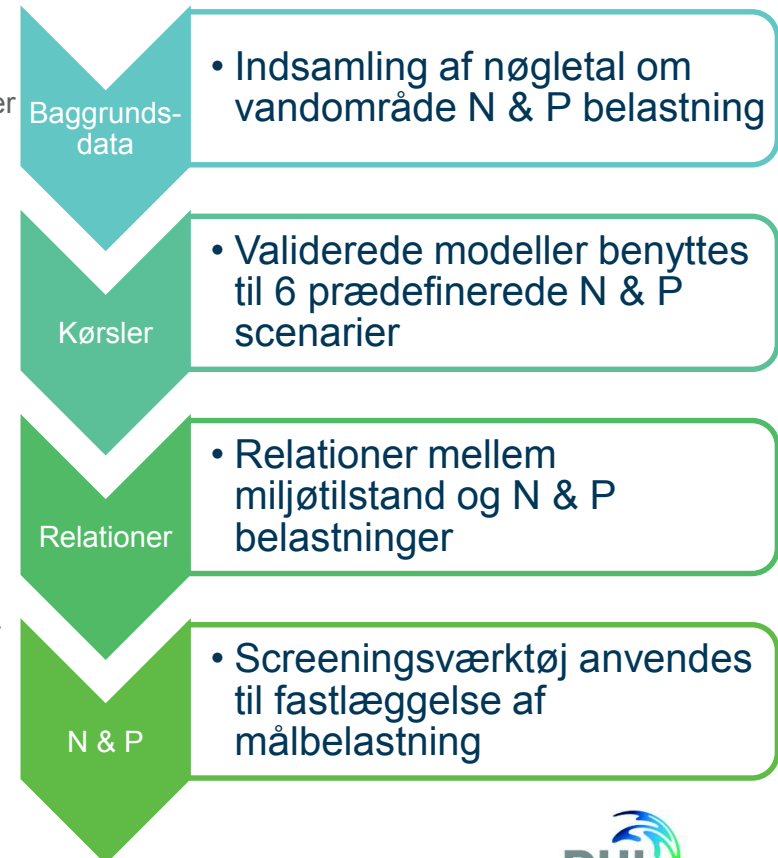
- Dansk belastning: Nutidsbelastning
- Østersølande: Nutidsbelastning
- Atmosfære: Nutidsbelastning

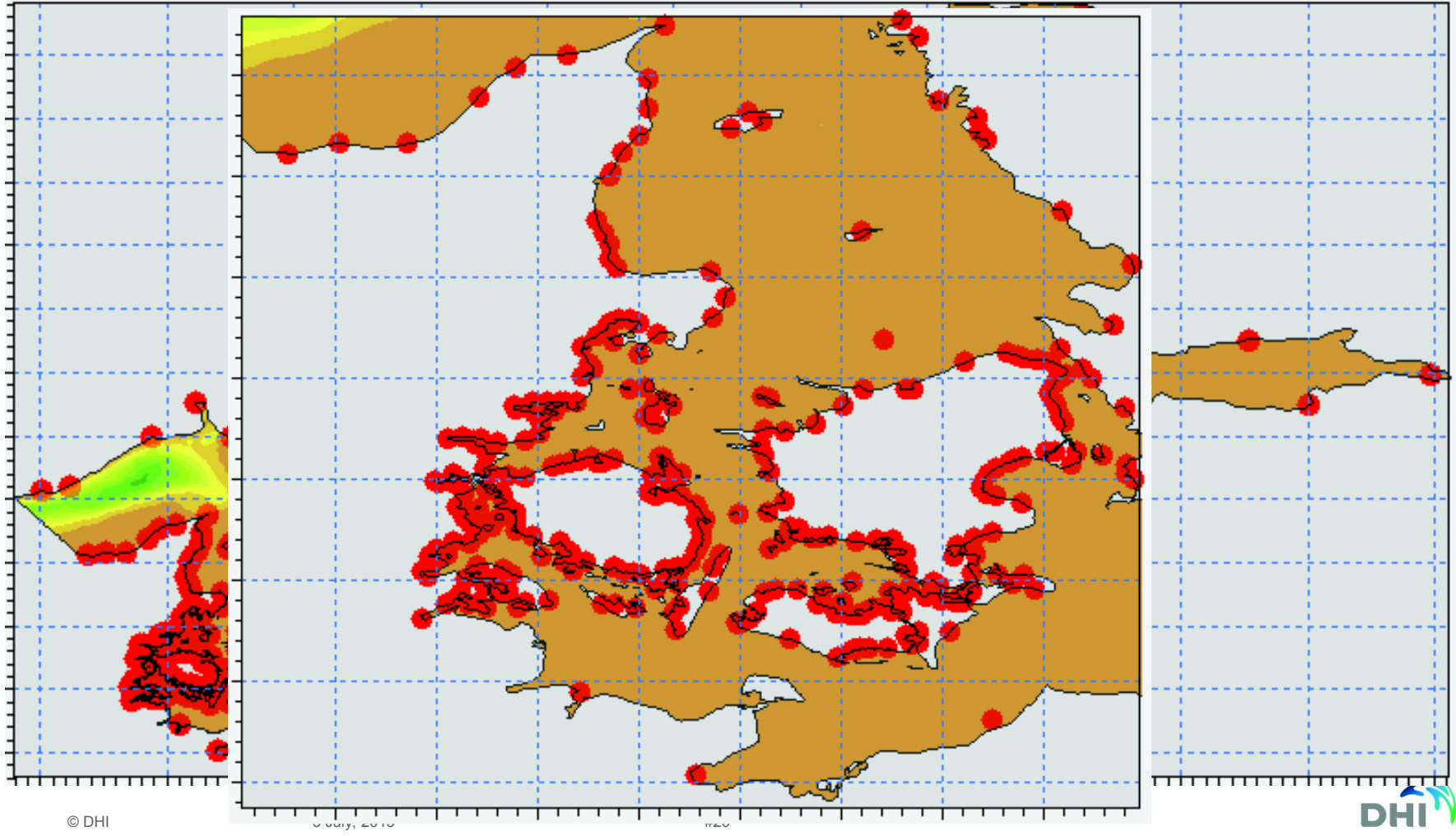
Scenarier: Scenarier beregningerne af sommer klorofyl-a og sommer Kd er baseret på:

- Dansk belastning: 15%, 30% eller 60% reduktioner i DK N-belastning kombineret med 10-20% reduktion i P-belastning
- Østersølande: BSAP
- Atmosfære: Göteborg Protokol

Reference situation: Estimering af sommer klorofyl-a og sommer Kd værdier svarende til værdier for en periode for godt 100 år siden.

- Dansk belastning: Baggrundsbelastning af N og P
- Østersølande: Belastning for perioden 1890-1910 baseret på BNI data
- Atmosfære: Modelberegnet belastning svarende til år 1900 (DCE)

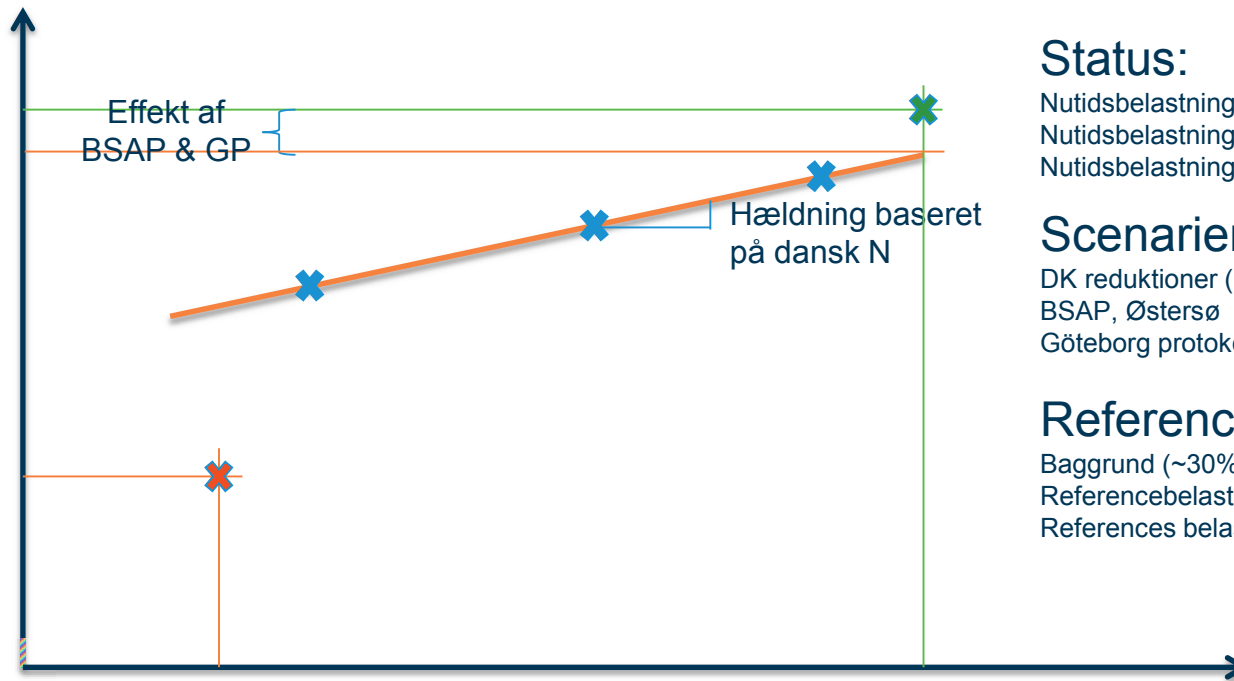

Screenings Metode

Indikator
Klorofyl/Kd

Status:

Nutidsbelastning, DK
Nutidsbelastning, Østersø
Nutidsbelastning, Atmosfære

Scenarier:

DK reduktioner (15%, 30% & 60%)
BSAP, Østersø
Göteborg protokol, Atmosfære

Reference:

Baggrund (~30% af nutidsbelastning), DK
Referencebelastning, Østersø, BNI
References belastning, Atmosfære, DCE

Reference-
belastning

2007-2011
belastning

Dansk
N-belastning

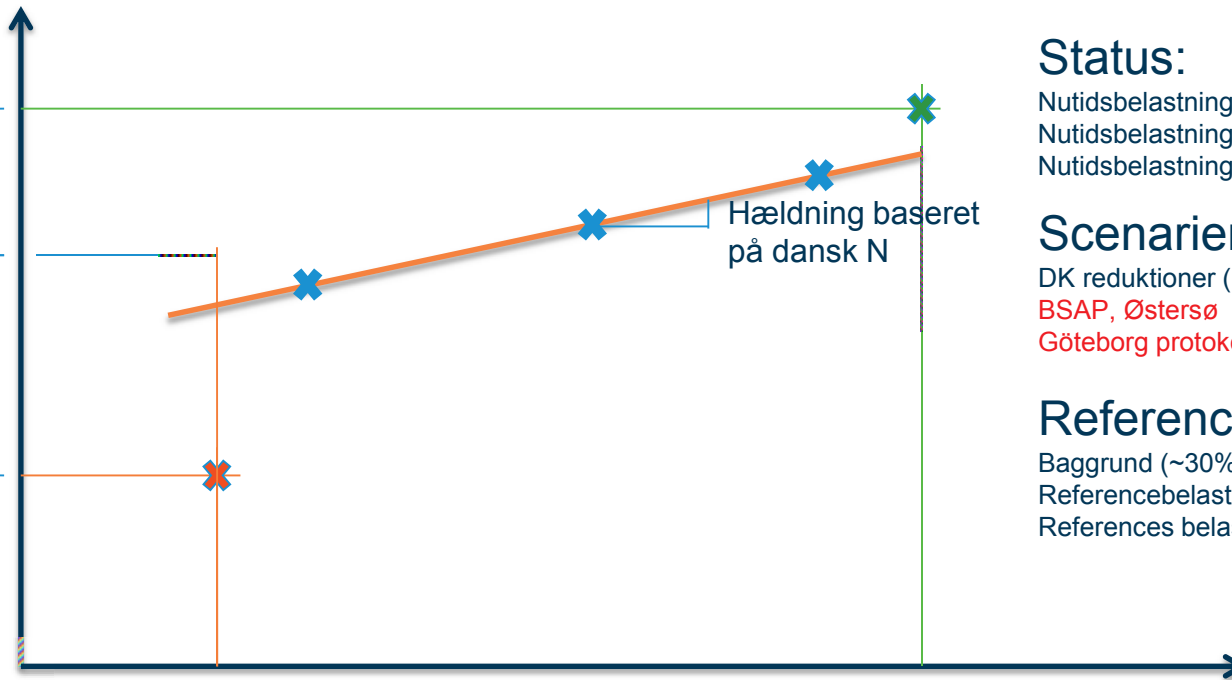
Screenings Metode

Indikator
Klorofyl/Kd

Maks.
effekt af
DK N

Effekt fra
andre
kilder &
faktorer

Reference-
belastning

2007-2011
belastning

Dansk
N-belastning

Status:

Nutidsbelastning, DK
Nutidsbelastning, Østersø
Nutidsbelastning, Atmosfære

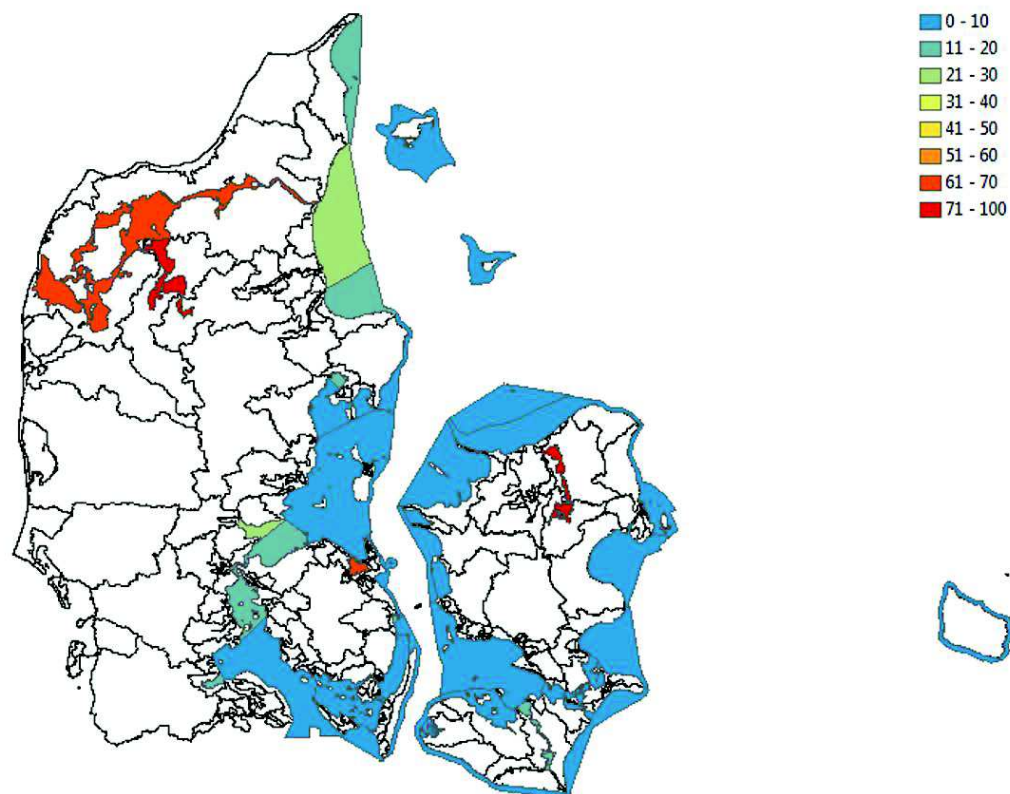
Scenarier:

DK reduktioner (15%, 30% & 60%)
BSAP, Østersø
Göteborg protokol, Atmosfære

Reference:

Baggrund (~30% af nutidsbelastning), DK
Referencebelastning, Østersø, BNI
References belastning, Atmosfære, DCE

Gennemsnitlig DK andel (vandområde-baseret)

Opsummering

- DK andel relateret til indikatorer alene
  - DK andel beregnet for de større åbne områder og de 3 fjorde
  - DK N-belastninger har en betydning i alle vandområder, men har varierende betydning
  - Kystnære områder påvirkes mere end åbne gennemstrømmede områder
  - Nor og fjorde påvirkes afhængigt af opland og vandudveksling
-
- P-scenarier: P reduceret mellem 10-20% - ringe effekt på sommer klorofyl og Kd

Meta-analyse

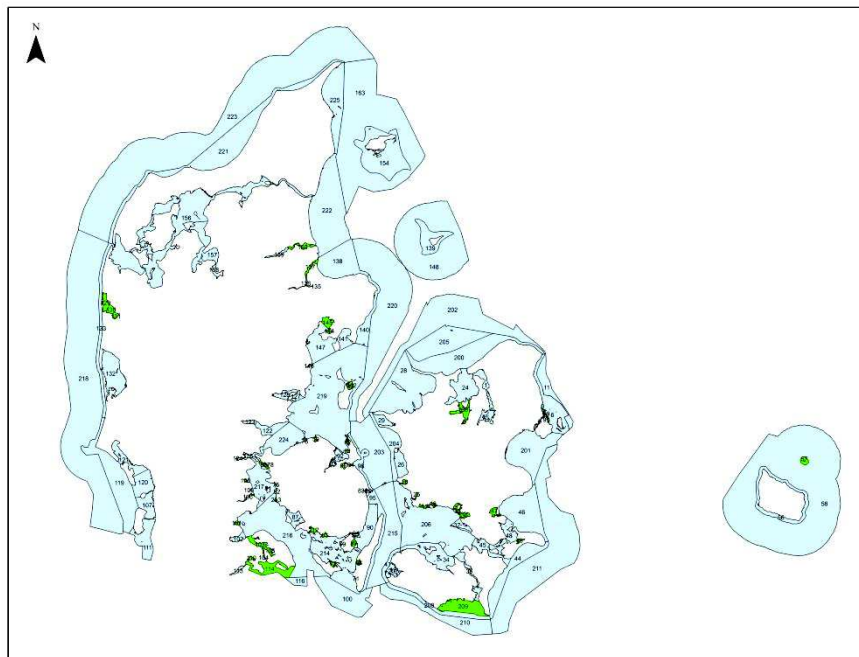
Metode til beregning af indsats

Meta-analyse

Benyttes til vandområder, hvor der ikke er lokalspecifikke modeller

- Metode: Respons mellem N belastning og indikatorer overføres fra lignende områder (som har modeller)
- Statistisk tilgang er baseret på NST typologi (gennemsnit af respons fra områder af samme type)
- Mekanistisk tilgang er baseret på gennemsnit af hældning korrigeret for DK andel

Kobling af modelresultater

- For vandområder, hvor der er opstillet lokale mekanistiske modeller, benyttes i udgangspunktet indsatsbehov beregnet med denne type af model.
- For fjorde, hvor der er opstillet statistiske modeller, og der ikke findes en mekanistisk lokalmodel, benyttes i udgangspunktet indsatsbehov beregnet med denne type af model.
- Ovenstående fraviges, hvis opstrøms-vandområder har et mindre indsatsbehov end nedstrøms-vandområder. I disse tilfælde anvendes nedstrøms-indsatsbehovet for begge områder.
- For områder, hvor indsatsbehovet er fastlagt ved en meta-analyse, er indsatsbehovet som udgangspunkt beregnet som gennemsnit af indsatsbehovet fundet ved de statistiske henholdsvis mekanistiske baserede meta-analyser.
- For områder, hvor ingen af værktøjerne kan anvendes pga. manglende data eller modeller, benyttes indsatsbehov for nabo vandområde.

Usikkerheder

Usikkerhed på forudsigelse af målbelastning og indsatsbehov

Usikkerhed estimeres ved modelsammenligning under antagelse af:

- Modellerne er uafhængige
Underbygges af stor forskel på de to modeltyper
- Modellerne vil ikke systematisk over- eller underestimere målbelastningen
Underbygges af valideringsresultaterne

Beregningerne (baseret på 11 vandområder) viser at:

- Usikkerheden (2sd) på målbelastningen som gennemsnit for vandområderne er på 16%
- Usikkerheden (2sd) på målbelastningen samlet set for alle 119 vandområder er på 4%
- Usikkerheden (2sd) på indsatsbehovet på vandområdeniveau typisk er på 20%
- Usikkerheden (2sd) på indsatsbehovet samlet set for alle 119 vandområder er på 10%

Norsminde Fjord og Odense Fjord

-hvad skyldes den tilsyneladende større forskel mellem modelresultater

- Norsminde Fjord: Er ikke modelleret med MEK model (området kan ikke opløses i modellen). De 11% er en cp fejl.
- Odense inder fjord: STAT siger 48%, MEK siger 23%. Dette dækker over:
  - Indsatsbehov for inder fjord ikke bestemt med MEK model. De 23% er baseret på st. 17 (midt i fjorden) da denne vurderes at være mest repræsentativ for hele fjorden (dvs både inder og yder fjord).
  - De 48% er baseret på station i inderfjord.
  - Dvs 23% er nabotilgang og 48% er baseret på station i inder fjord.

Hvorfor fokus på N?

Kvælstof og Vandplaner

- Begge modeltyper viser, at indikatorerne er mest følsomme overfor N tilførsler
- Der vil være vandområder hvor en N reduktion ikke alene bringer vandområdet i mål (men dog tættere på målet). Dette kan f.eks skyldes
  - Udenlandske tilførsler
  - At N reduktion sker på et "uhensigtsmæssigt" tidspunkt af året
  - Andre presfaktorer
  - Usikkerheder
  - Shifting baselines
- En yderligere afklaring vil kræve en nærmere analyse af hvert enkelt vandområde